

Asia: HE 149/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Yhteenveto

Esitys sisältää useita kannatettavia ja käytäntöjä selkeyttäviä muutoksia, mutta kokonaisuuden onnistuminen edellyttää riittävää resursointia ja henkilöstön osaamisen vahvistamista. Korostamme ennaltaehkäisevän työn vahvistamista sekä sitä, että lastensuojelun arjen toteuttajille (mm. lähihoitajat, nuoriso- ja yhteisöohjaajat sekä yhteisöpedagogit) tunnistetaan selkeä rooli moniammatillisissa tiimeissä. Lisäksi ehdotamme, että lastensuojelutyössä työnohjaus säädetään lakisääteiseksi, ja että uusien velvoitteiden (kuten tiheämmin päivitettävät asiakassuunnitelmat) resursointi varmistetaan.

1. Yleiset huomiot esityksestä

Esityksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista, mikä on perusteltu ja kannatettava lähtökohta. Ehdotuksissa on pyritty huomioimaan lasten erityinen suojelun tarve, mutta toimeenpanossa tulee varmistaa, että sääntely toimii myös moninaisissa perhe- ja elämäntilanteissa. Lisäksi on välttämätöntä turvata riittävä tuki ja resurssit niille tahoille, jotka vastaavat kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten hyvinvoinnista, suojelusta ja arjen turvallisuudesta.

2. Resursointi, työhyvinvointi ja osaaminen

Lastensuojelutyötä tekevän henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvointi vaikuttavat suoraan työn laatuun ja lasten hyvinvoinnin turvaamiseen. On varmistettava, että työntekijöillä on tehtävään sopiva koulutus, riittävät henkilöstöresurssit, toimivat yhteistyörakenteet, täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä mahdollisuus säännölliseen työnohjaukseen ja kuormituksen purkuun.

Kannatamme lapsen asiakassuunnitelman päivittämistä nykyistä tiheämmin. Mikäli päivitysväli muuttuu esimerkiksi vuosittaisesta neljän tai kolmen kuukauden välein tapahtuvaksi, mikä itsessään on kannatettava asia, on samalla säädettävä ja rahoitettava toimeenpano siten, että suunnitelmat voidaan laatia huolellisesti ja lapsen edun mukaisesti ilman, että työn kuormitus kasautuu kohtuuttomasti.

3. Työturvallisuus, uhka- ja väkivaltatilanteet sekä jälkihoito

Esityksen mukaiset täsmennykset esimerkiksi aineiden ja esineiden haltuunottoon voivat selkeyttää toimintaa tilanteissa, joissa lapsen turvallisuus on vaarassa. Samalla on huolehdittava työntekijöiden osaamisesta ja työturvallisuudesta: uhka- ja

väkivaltatilanteiden ennakointi- ja hallintakoulutusta tulee järjestää säännöllisesti, ja vaaratilanteiden jälkeen työntekijöille on taattava mahdollisuus välittömään tilanteen purkuun (defusing) sekä tarvittaessa psykologiseen jälkipuintiin (debriefing). Ehdotamme, että lastensuojelutyössä työnohjaus säädetään lakisääteiseksi vastaavalla tavalla kuin se on jo monissa mielen-terveys- ja päihdepalveluissa. Tämä tukee työntekijöiden jaksamista, parantaa työn laatua ja vahvistaa myös työntekijöiden oikeusturvaa vaativissa tilanteissa.

Työhyvinvointia edistetään varmistamalla riittävä henkilöstömitoitus ja työn organisointi siten, että työntekijät voivat keskittyä ydintehtäviinsä. Koulukodeissa tulisi olla yhtenäiset käytännöt ja ohjeet sekä toimiva työturvallisuus- ja yhteistyöorganisaatio. Riittävät resurssit tarkoittavat myös selkeitä johtamis- ja vastuurakenteita, jotka tukevat arjen päätöksentekoa ja vähentävät epäselvyyksistä syntyvää kuormitusta. Näillä toimilla voidaan vahvistaa alan veto- ja pitovoimaa sekä vähentää työuupumusta, mikä parantaa lastensuojelutyön vaikuttavuutta ja lasten saamaa tukea.

4. Moniammatillisuus ja eri ammattiryhmien rooli

Lastensuojelun yksiköissä tarvitaan moniammatillisia tiimejä, joissa eri koulutustaustojen osaaminen tunnustetaan ja hyödynnetään. Sosionomien ja sosiaalityöntekijöiden rinnalla myös lähihoitajilla sekä nuoriso- ja yhteisöohjaajilla on keskeinen rooli sijoitetun lapsen arjen turvallisuudessa, ohjauksessa ja kuntouttavassa työssä. Lisäksi on tärkeää, että yhteisöpedagogin koulutus tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi lastensuojelun työntekijäryhmiä, jotta osaaminen voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti.

Tehtävien ja vastuiden määrittelyssä tulee huomioida myös pätevyys- ja lupakysymykset (esim. lääkeluvat), jotta lääkehoidon ja muun hoidon toteutus on turvallista ja vastuut ovat selkeät.

5. Luvattomat poissaolot ("hatkat"), paikannus ja kiinnipito

Pidämme kannatettavina muutoksia, joilla tehostetaan luvattomiin poissaoloihin puuttumista, mahdollistetaan tarkoituksenmukaiset paikannuspalvelut laitoksen toimesta ja selkeytetään kiinnipidon käyttöä turvallisuuden varmistamiseksi. Toimeenpanossa on kuitenkin varmistettava, että yksiköillä on riittävät henkilöstöresurssit ja asianmukainen koulutus, jotta toimenpiteet voidaan toteuttaa lapsen edun mukaisesti, turvallisesti ja oikeasuhtaisesti.

6. Poliisin virka-apu ja viranomaisyhteistyö

Poliisin virka-apun saatavuutta ja menettelyjä tulee selkeyttää ja sujuvoittaa, erityisesti virka-ajan ulkopuolella. Virka-apupyyntöjen sähköisen käsittelyn toimivuus sosiaalipäivystyksessä on keskeinen kehittämiskohde. Muutoksia tulee valmistella ja toimeenpanna tiiviissä yhteistyössä poliisin ja hälytyskeskuksen kanssa, jotta käytännöt ovat yhdenmukaiset ja ajantasaiset ja jotta tiedon puutteesta aiheutuvat viivästykset ja lisätyö voidaan välttää.

7. Lapsen turvallisuus, fyysinen koskemattomuus ja laitteiden haltuunotto

Lapsen fyysisen koskemattomuuden suojeleminen on lähtökohtaisesti ensisijaista. Esityksen mukaiset rajatut mahdollisuudet puuttua koskemattomuuteen voivat olla perusteltuja vain, jos ne ovat välttämättömiä lapsen tai muiden henkilöiden välittömän turvallisuuden turvaamiseksi ja jos toimenpiteet ovat oikeasuhtaisia ja viimesijaisia.

Älylaitteiden haltuunoton tulee olla mahdollista tilanteissa, joissa laitteen käyttö on selvästi vahingollista tai siihen liittyy hyväksikäytön, itsensä vaaraan saattamisen tai luvattoman poistumisen riski. Toimenpiteiden tulee perustua selkeisiin kriteereihin, kirjaamiseen ja valvontaan sekä henkilöstön koulutukseen, jotta lapsen oikeudet toteutuvat ja päätöksenteko on yhdenmukaista.

8. Hybridiyksiköt ja psykiatrisen tuen varmistaminen

Pidämme hybridiyksiköitä lähtökohtaisesti kannatettavana ratkaisuna tilanteessa, jossa psykiatriset palvelut ovat kuormittuneita ja lastensuojeluyksiköihin kohdistuu vaativia hoidollisia tarpeita. Jotta malli toimii, yksiköihin on sisällytettävä riittävä psykiatrinen tuki ja konsultaatio sekä selkeät osaamisvaatimukset ja henkilöstömitoitus. Muutoin vaarana on, että lastensuojelun henkilöstö joutuu edelleen vastaamaan psykiatrasta erikoisosaamista edellyttävistä tehtävistä ilman asianmukaista tukea, mikä lisää kuormitusta ja heikentää sekä työntekijöiden oikeusturvaa että lasten saamaa hoitoa. Vastuiden ja työnjaon terveydenhuollon ja lastensuojelun välillä tulee olla selkeästi määritelty.

9. Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen tuki

Vaikka esityksessä on useita hyviä ja konkreettisia ratkaisuja lastensuojeluyksiköiden arjen käytäntöihin, pidämme tärkeänä, että lainsäädäntöä ja rahoitusta kohdennetaan nykyistä vahvemmin myös varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäisevään työhön. Lapsiperheköyhyyden vähentäminen, lasten ja nuorten osallisuuden sekä tulevaisuususkon vahvistaminen ja matalan kynnyksen palvelut voivat vähentää tarvetta raskaammille lastensuojelutoimille.

Korostamme myös ennakoivaa lastensuojelutyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytysten turvaamista. Rahoituksen ja tukimuotojen ennakoitavuus on tärkeää, jotta voidaan tavoittaa ajoissa syrjäytymisriskissä olevia lapsia ja nuoria sekä ohjata heitä palveluihin.

10. Johtopäätökset

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavia, mutta valiokuntakäsittelyssä on tärkeää varmistaa, että uudet velvoitteet ja toimivaltuudet ovat selkeästi rajattuja, lapsen oikeuksia turvaavia ja käytännössä toteuttamiskelpoisia. Erityisesti korostamme riittävää resursointia, henkilöstön osaamisen vahvistamista lisäkoulutuksin, moniammatillisen työn mahdollistamista huomioiden alan monipuoliset ammattinimikkeet ja ammattilaisten tehtävät sekä työnohjauksen lakisääteistämistä lastensuojelutyössä.

Alan suuri työoloista johtuva työntekijävaihtuvuus ja toisaalta epäselvät työkäytännöt eivät tue tehtävän tarkoitusta eli turvallisen kasvun edellytyksien takaamista kasvaville nuorille eikä papereilla kasvateta lapsia, vaan välittävillä ja sitoutuneilla aikuisilla, jotka kykenevät hallitsemaan työnsä ja sen aiheuttamat paineet.

Helsingissä 12.3.2026

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Tiina Sulin
Sopimusasiantuntija

